

Børn og unge i bevægelse

**Resultaterne af en undersøgelse af børn og unges
deltagelse i idræt i Fredericia Kommune i 2007**

Bjarne Ibsen og Jan Toftegaard Støckel
Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund
Institut for Idræt og Biomekanik
Syddansk Universitet

Indhold

Resumé	3
1. Indledning.....	5
2. Går til idræt.....	6
3. Hvorfor ikke idrætsaktiv?	11
4. Hvilke idrætsgrene går børnene til?	12
5. Forældrenes involvering i børnenes idræt.....	14
6. Selvorganiseret idræt og fysisk aktivitet	16
7. Skoleidræt	18
8. Skolefrikvartererne	20
9. Andre fritids- og kulturaktiviteter	22
10. Børnenes trivsel.....	25
11. Sammenligning med andre kommuner.....	27

Resumé

'Alle børn bevæger sig' er et mål for Fredericia Kommune. Derfor blev denne undersøgelse af børn og unges idrætsdeltagelse gennemført, så kommunen har et bedre grundlag for at tage nye initiativer på området. Undersøgelsen blev gennemført i efteråret 2007, hvor 77 pct. af børnene fra 4. til 10. klasses trin besvarede et spørgeskema. De vigtigste resultater fra undersøgelsen er følgende:

- Idrætsdeltagelsen blandt børn og unge er meget høj i Fredericia Kommune. 85 pct. af børnene og de unge fra 4. til 10. klasses trin svarer, at de går til idræt, og 79 pct. gør det i en idrætsforening.
- Fra 6. klasses trin falder andelen, som går til idræt, men faldet er mindre end i andre kommuner, som er undersøgt på samme måde.
- De fleste børn og unge deltager også i en eller anden form for selvorganiseret fysisk aktivitet i løbet af en uge, men der er lidt færre, der gør det i Fredericia end i andre kommuner, som er undersøgt på samme måde.
- Forældrenes baggrund har stor betydning for, om børnene går til idræt. Den vigtigste faktor er, om forældrene dyrker idræt. Endvidere har forældrenes sociale situation og deres etniske baggrund betydning. Det sidste har dog primært betydning for pigernes deltagelse.
- En sammenligning af idrætsdeltagelsen mellem skolerne viser, at der er mere end tyve procentpoint forskel mellem den skole, hvor deltagelsen er størst, og den skole hvor deltagelsen er lavest. Den væsentligste forklaring på dette er, at skolerne er forskellige hvad angår børnenes sociale og kulturelle baggrund.
- En mindre gruppe af børnene går ikke til idræt, og det skyldes især – når de selv skal forklare det – at idrætten ikke er tilstrækkelig interessant eller spændende for dem, og det skyldes ikke, at de ikke bryder sig om at bruge kroppen.
- Blandt drengene er det især fodbold, som er populært, og dernæst kommer svømning, håndbold, rollespil, badminton og styrketræning. Blandt pigerne er det fodbold, håndbold, dans, ridning, svømning og gymnastik i nævnte rækkefølge, som flest går til. I sammenligning med andre undersøgte kommuner er det især den store deltagelse i rollespil og håndbold, som er forskellig fra det almindelige idrætsmønster blandt børn og unge.

- Forældrene involverer sig forholdsvis meget i børnenes idræt, og andelen af forældrene, som arbejder frivilligt i idrætsforeningen, er højere end i andre kommuner, der er undersøgt på samme måde
- På de yngre klassetrin er børnene glade for idræt i skolen, men interessen falder markant i takt med, at børnene kommer op i de ældre klassetrin. Der er dog forholdsvis mange børn, som synes, at de ikke lærer noget i idrætstimerne, og på de ældste klassetrin er der en stor del af de unge, som ikke kan lide at svede i idrætstimerne.
- De fleste børn er jævnligt ude i frikvarterne, men børnene og de unge er meget kritiske overfor skolegårde, som de synes er kedelige og dårlige.

1. Indledning

Idrætten fylder meget i mange børns liv. Når de går til fodbold, taekwondo, dans eller badminton, har de det skægt. Sådan siger de selv. Og så er de sammen med deres venner, og oplever glæden ved at kunne spille med over- og underskru i bordtennis, at stå på hænder i gymnastik, at dykke i svømmehallen, at tæmme bolden og spille den videre i fodbold, at løbe baglæns på skøjter osv.

Idrætten har - i al dens mangfoldighed - mange positive funktioner for børnene. Vi ved, at fysisk aktivitet er vigtig for børns trivsel og sundhed i bred forstand. Men idrætten kan også, når den er bedst, lære børnene en række værdier og en adfærd, som tilstræbes i vores samfund.

"Leg, idræt, Sundhed" er et fælles indsatsområde for Fredericia Kommunes Kultur- og Fritidsudvalg, Børne- og Ungdomsudvalg og Sundhedsudvalg. Visionen for kommunens idrætspolitik er, at Fredericias borgere dyrker idræt hver dag. Leg, idræt og bevægelse er livgivende og giver styrke og velvære, og idrættens fællesskaber danner rammer for helhed og sundhed.

Af disse grunde er Fredericia Kommune optaget af, at flest mulige børn dyrker en eller anden form for idræt eller fysisk aktivitet i fritiden, og derfor bestilte kommunen denne undersøgelse af børn og unges deltagelse i idræt.

Det er undersøgelsens formål at afdække idrætsdeltagelsen blandt børn og unge i Fredericia Kommune. Deltagelsen afdækkes inden for idrætsforeningerne, skolerne, institutioner og aktiviteter i børnenes frie tid. Undersøgelsens resultater skal danne baggrund for fremtidige initiativer i kommunen samt medvirke til at afdække eventuelle barrierer for børns og unges idrætsdeltagelse.

Undersøgelsen omfatter alle børn og unge fra 4. til 10. klassetrin i kommunen. Undersøgelsen er gennemført som e-survey, dvs. at børnene har besvaret spørgeskemaet på en computer på skolen.

For at kunne sammenligne resultaterne med resultaterne fra tilsvarende undersøgelser i andre kommuner er det tilstræbt, at spørgeskemaet indeholder de samme spørgsmål, som er anvendt i disse undersøgelser. Derudover er der tilføjet en del spørgsmål, som er specifikke for denne undersøgelse.

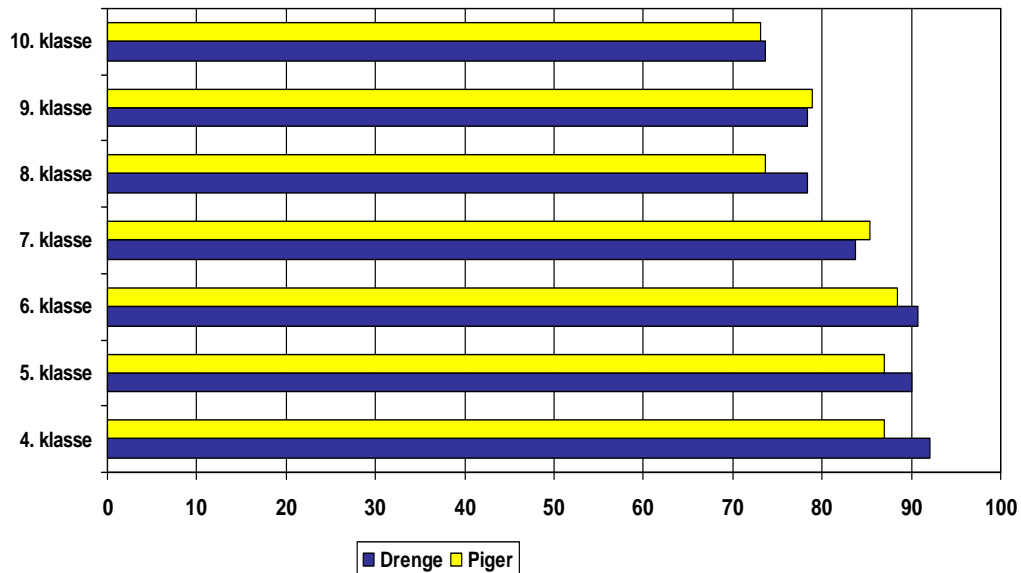
Langt de fleste børn besvarede spørgeskemaet i uge 41 i 2007, dvs. ugen før efterårsferien. En del klasser besvarede dog først skemaet i uge 43, og unge i 10. klasse besvarede skemaet senere på efteråret. Spørgeskemaet er besvaret af 77 pct. af børnene fra de deltagende klassetrin. På de ældste klassetrin er andelen dog lidt lavere (69 pct.) end på de yngre klassetrin (81 pct.). Det er en meget tilfredsstillende svarprocent.

2. Går til idræt

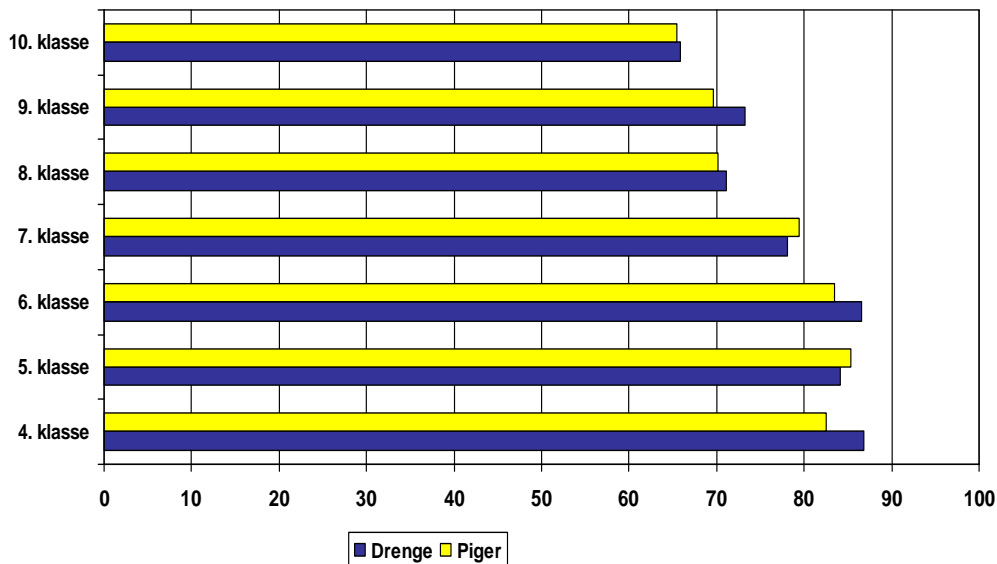
85 pct. af børnene har svaret, at de enten går til en idrætsgren i en idrætsforening eller -klub eller går til en idrætsgren et andet sted (fx danseskole, motionscenter, rideklub, SFO, fritidsklub eller andet). Langt de fleste af disse børn, 79 pct. af alle børn, går til idræt i en forening.

- Der er ingen væsentlige forskelle mellem drenge og piger på andelen, der går til idræt, og andelen der går til idræt i en forening.
- Fra 4. til 6. klasse er det helt stabilt omkring 90 pct., der går til idræt, men derefter falder andelen til 85 pct. i 7. klasse, godt 75 pct. i 8. og 9. klasse og lidt lavere på 10. klassetrin. Tilsvarende mønster finder vi på andelen, der går til idræt i en forening.
- Frafaldet fra 5. til 9. og 10. klassetrin er dog mindre end i andre kommuner, som er undersøgt på samme måde.

Figur 1: Andel af børn i Fredericia Kommune, som 'går til idræt' opdelt på klassetrin og køn, 2007 (pct.)

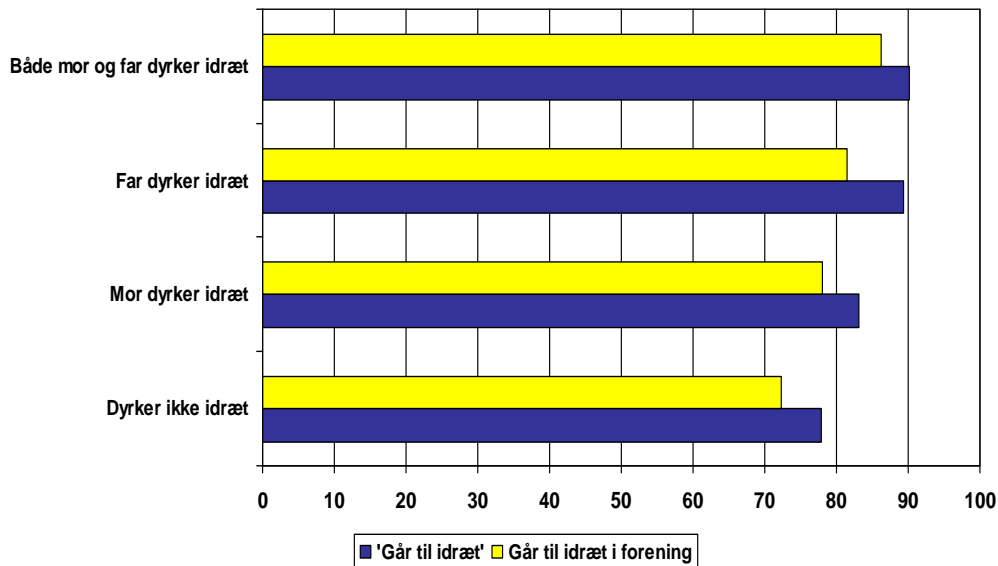

Figur 2: Andel af børn i Fredericia Kommune, som går til idræt i en forening opdelt på klassetrin og køn, 2007 (pct.)

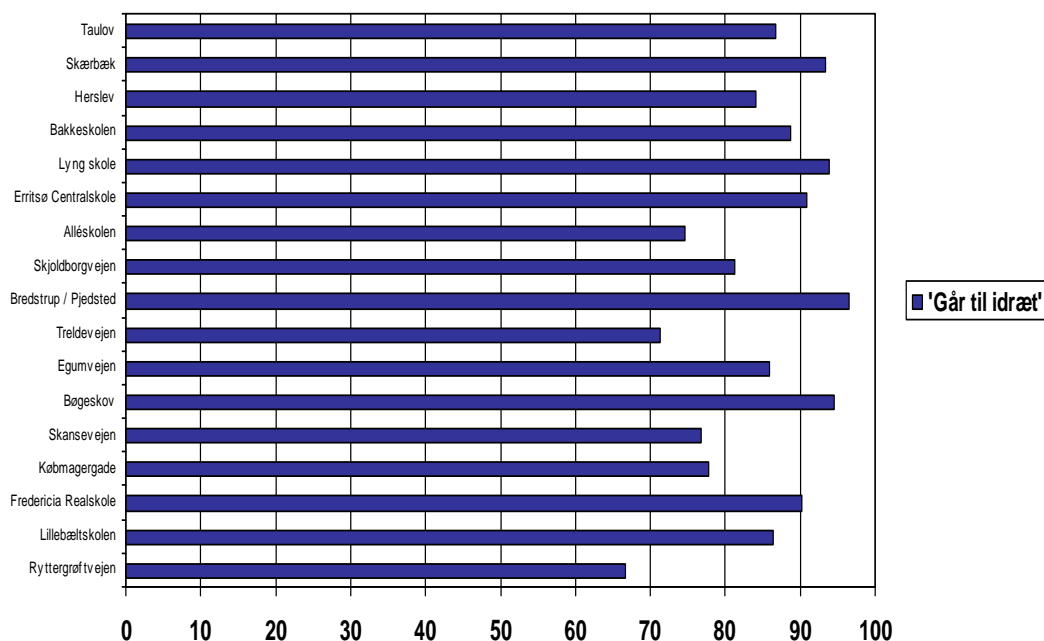
- Børn, der bor sammen med både mor og far eller på skift hos dem, går i højere grad til idræt og i idrætsforening end børn, der kun bor sammen med en af forældrene.
- Hvis børnenes forældre er født i et andet land, er de mindre aktive i organiseret idræt, end børn af danskfødte forældre. Dette gælder i særlig grad foreningsorganiseret idræt og især blandt pigerne. Mens 82 pct. af drenge af danskfødte forældre går til idræt i en idrætsforening, er det 72 pct. af drenge af forældre, der begge er født i et andet land. Hos pigerne er det henholdsvis 82 pct. og 61 pct. Forskellene findes især på 4. til 6. klassetrin. Blandt de ældste drenge er der således ikke forskelle på idrætsdeltagelsen mellem børn af danskfødte forældre og børn af forældre, der er født i et andet land.
- Tilsvarende er der forholdsvis flere børn, som går til idræt, hvis begge forældre har et arbejde, end hvis en af forældrene eller begge ikke har et arbejde.
- Det er dog forældrenes idrætsinteresse, der har størst indvirkning på, om børnene går til idræt. Hvis begge forældre dyrker idræt, sport eller motion, så er der klart flere børn, der går til idræt, end hvis forældrene ikke dyrker idræt eller motion.

Figur 3: Andel af børn i Fredericia Kommune, som 'går til idræt', opdelt efter om forældrene er idrætsaktive, 2007 (pct.)

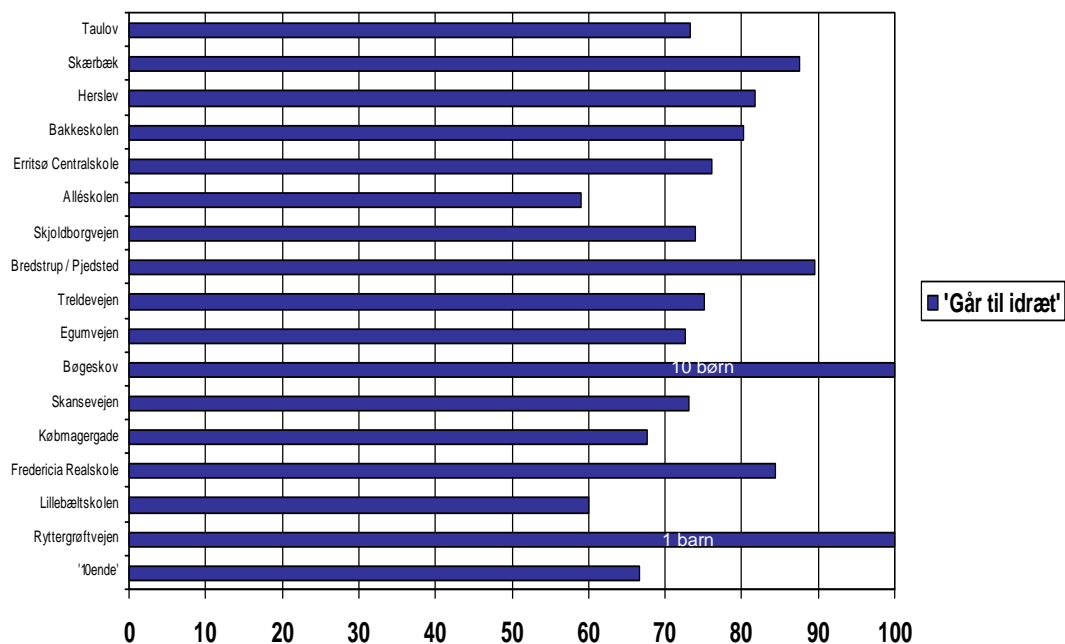

- Undersøgelsen viser også, at de børn, som godt kan lide idræt i skolen, er mere aktive i organiseret idræt i fritiden, end de børn, der ikke kan lide idræt i skolen. Dette gælder også deltagelse i foreningsidræt. Men undersøgelsen kan ikke vise, at børn, der ikke bryder sig om at gå i skole, er mindre aktive i organiseret idræt.
- En sammenligning af skolerne viser store forskelle på, hvor mange der går til idræt. På 4. til 6. klassetrin er der forholdsvis flest, der går til idræt, på Fredericia Realskole og Bredstrup / Pjedsted Skole og Bøgeskov Skole. I den lave ende findes Treldevejen Skole, Skansevejen Skole og Købmagergade Skole. På 7. til 9. klassetrin har alle børnene på Herslev Skole og Bøgeskov Skole svaret, at de går til idræt. Deltagelsesniveauet er også højt på Fredericia Realskole, Bredstrup / Pjedsted Skole og Skærbæk Skole. Det laveste deltagelsesniveau findes på Alléskolen, '10ende', Skansevejen Skole og Købmagergade Skole.

Figur 4: Andel af børn i 4. til 6. klasse i Fredericia Kommune, som 'går til idræt', opdelt på skoler, 2007 (pct.)

Figur 5: Andel af børn i 7. til 9. klasse (og 10'ende) i Fredericia Kommune, som 'går til idræt', opdelt på skoler, 2007 (pct.)

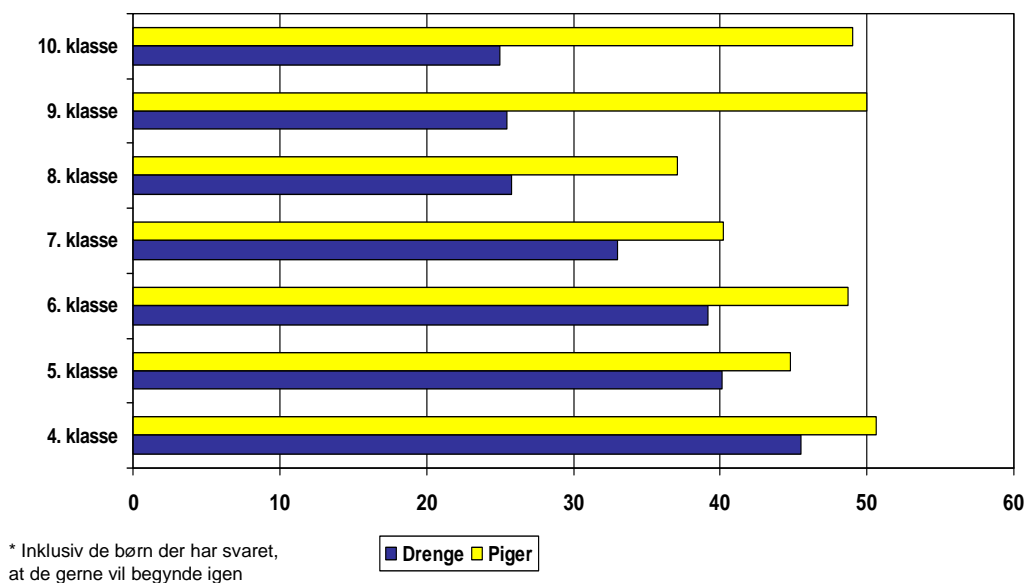

- Halvdelen af de idrætsaktive børn (andel af de børn, der har svaret, at de på undersøgelsestidspunktet gik til idræt) svarer, at de går til idræt mere end to

gange om ugen. En lidt større andel af de idrætsaktive drenge end de idrætsaktive piger går til idræt mindst tre gange om ugen. Jo ældre børnene er, jo større er andelen, som går til idræt mere end to gange om ugen. På 4. klassesettrin er det omkring hver tredje idrætsaktive barn. På 9. klassesettrin er det to ud af tre.

- Hver fjerde af de idrætsaktive børn kunne godt tænke sig at gå mere til idræt, end de gjorde på undersøgelsestidspunktet, mens fire ud af ti synes, at det er lige tilpas. Det er i lidt højere grad pigerne end drengene og yngre børn frem for de ældre, som gerne vil gå mere til idræt. Dvs. de grupper, hvoraf forholdsvis flest kun går til idræt én eller to gange om ugen.

Figur 6: Andel af børn i Fredericia Kommune, som gerne vil gå mere til idræt *, opdelt på alder og køn, 2007 (pct.)

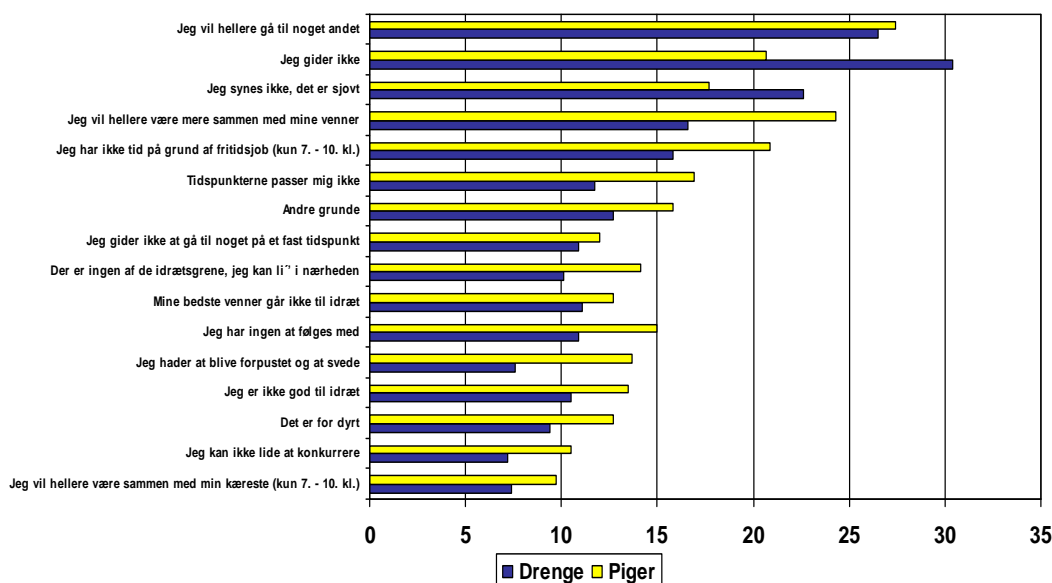
3. Hvorfor ikke idrætsaktiv?

Selvom idrætsdeltagelsen er høj i Fredericia Kommune, så er der nogle børn, der ikke går til idræt eller sport, og de har svaret på, hvorfor de ikke gør det. Børnene har sat kryds ved en række svarmuligheder i spørgeskemaet, og derfor er det tænkeligt, at børnene ville have svaret anderledes, hvis de med egne ord skulle have forklaret, hvorfor de ikke går til idræt.

De ikke-idrætsaktive børns væsentligste begrundelse for, at de ikke går til idræt, er, at de hellere vil gå til noget andet (27 pct.), at de ikke gider (26 pct.), eller at det ikke er sjovt (20 pct.). Idrætten er altså ikke tilstrækkelig interessant eller spændende for dem. Derfor gider de ikke eller foretrækker at gå til noget mere spændende. Eller også er det blot den type svar, børnene giver, når de ikke rigtigt kan forklare, hvorfor de ikke går til idræt. Det synes imidlertid ikke at være idrætten i sig selv og det at bruge kroppen, der er årsagen. Kun hver tiende barn svarer, at det ikke kan lide at blive forpustet, at det ikke kan lide at konkurrere, og at det ikke er god til idræt. Samme lave tilslutning får de mere sociale begrundelser for ikke at gå til idræt: ingen at følges med eller at bedste venner ikke går til idræt.

- Jo ældre børnene er, jo færre svarer, at de ikke dyrker idræt, fordi de hellere vil gå til noget andet. Til gengæld svarer en voksende andel – i takt med voksende alder – at de ikke gider, at det ikke er sjovt, at de ikke gider at gå til noget på et fast tidspunkt, pg.a. fritidsjob, og fordi de hellere vil være sammen med kæresten.

Figur 7: De vigtigste grunde til at de inaktive børn ikke går til idræt. Andel af børn i Fredericia Kommune, 5. til 10. klassetrin, 2007, opdelt på drenge og piger (pct.)

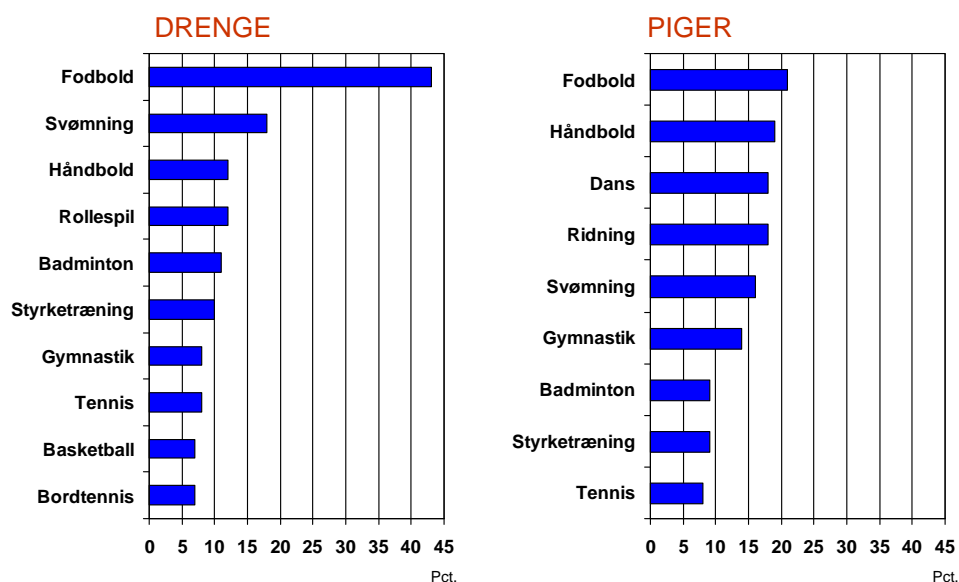

4. Hvilke idrætsgrene går børnene til?

Idræt omfatter et væld af forskellige aktiviteter. Fodbold er suverænt den idrætsgren, som flest børn i Fredericia Kommune går til. Hvert tredje barn (32 pct.) i 4. til 10. klasse gør dette. Derefter kommer svømning (17 pct.), håndbold (15 pct.), gymnastik (11 pct.), badminton (10 pct.), ridning (10 pct.), dans (10 pct.) og styrketræning (10 pct.). Dette mønster går i store træk igen, når vi ser på deltagelsen særskilt for hver skole.

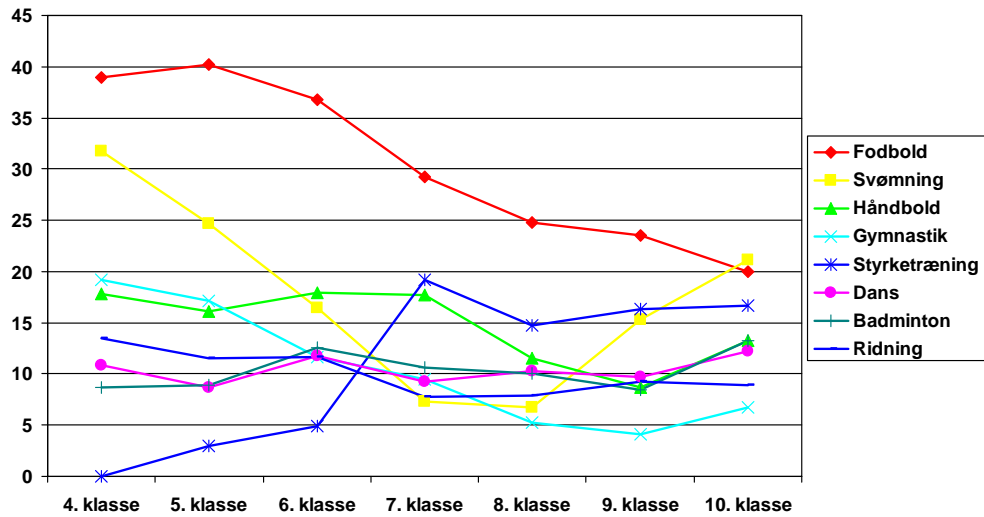
- Undersøgelsen bekræfter den velkendte forskel mellem drenge og piger på de foretrukne idrætsaktiviteter. Drengene går i højere grad end pigerne til fodbold (dobbel så stor en andel), basketball, bordtennis, cykling, hockey / floorball, kampsport og rollespil, mens pigerne i højere grad end drengene går til dans, ridning, gymnastik og håndbold.

Figur 8: De ti mest dyrkede idrætsgrene blandt drenge og piger i Fredericia Kommune, 4. til 10. klasse (pct.)

- Fra 4. til 10. klassetrin falder andelen, som går til fodbold (først fra 6. klassetrin), gymnastik (kun 1/3 på 7. til 10. klassetrin i sammenligning med 4. og 5. klassetrin), håndbold (men forholdsvist lille fald), ridning (også forholdsvist lille fald), rollespil (stort fald) og svømning.

Figur 9: Andel af børn i Fredericia Kommune, som går til de mest populære idrætsgrene fra 4. til 10. klasse (pct.)

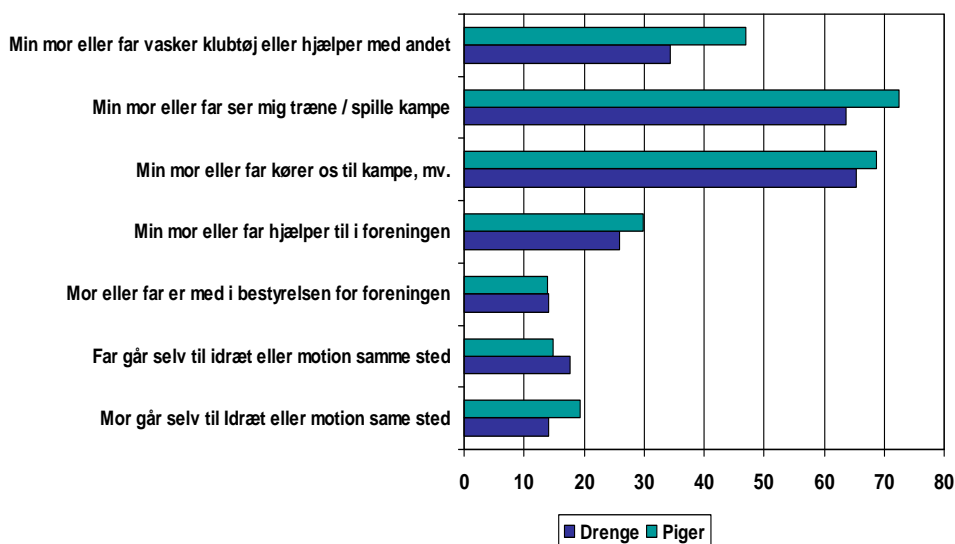

5. Forældrenes involvering i børnenes idræt

Det har stor betydning for børnenes deltagelse i idræt under forskellige former, at forældrene interesserer sig for børnenes idrætsaktivitet, og det har afgørende betydning for mange idrætsforeninger, at forældrene hjælper til på forskellig vis i foreningen. Vi skal her belyse, hvor mange forældre der involverer sig i børnenes idræt og forening.

To ud af tre børn, som går til idræt, svarer, at far eller mor ser dem træne og / eller spille kamp. Omkring samme andel kører barnet til kampe mv. Fire ud af ti hjælper til med forskellige opgaver i foreningen (fx vaske klubtøj). Noget færre dyrker selv idræt samme sted og / eller er i bestyrelsen for foreningen. Det sidste gælder for 14 pct. af de idrætsaktive børn. Pigerne svarer dog i lidt højere grad end drengene, at forældrene hjælper til i foreningen, kører til kampe og ser barnet træne eller spille kamp. Der er heller ikke væsentlige forskelle på dette mellem de yngre og de ældre børn. Dog falder andelen lidt, som følger barnet til træning og kamp / opvisning, i takt med barnets alder. Hvis barnet bor sammen med begge forældre, er forældrene mere involveret i barnets idræt, end hvis barnet kun bor sammen med én af forældrene eller bor på skift hos forældrene. Det gælder på alle involveringsdimensionerne.

Figur 10: Andel af børnene i Fredericia Kommune, 5. til 10. klassetrin, hvis forældre er involveret i børnenes idræt, opdelt på køn (pct.)

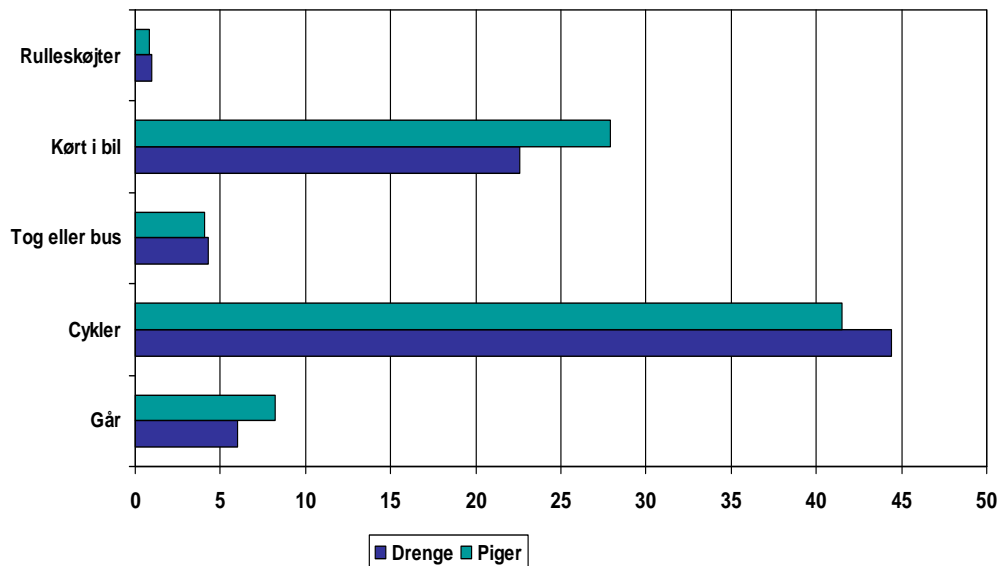

En stor del af forældrene til de idrætsaktive børn følger altså ofte deres barn til træning eller kamp. Omkring hvert fjerde barn svarer, at det normalt bliver kørt til og fra træning. Det er selvfølgelig positivt, når forældrene støtter barnet i at gå til idræt, men hvis barnet er for afhængigt af at blive kørt til træning, kan det også

være et problem. For det første kan det være en barriere for børnenes idrætsdeltagelse, hvis de er afhængige af, at forældrene skal køre dem til og fra træning. For det andet er gang og især cykling til og fra træning et væsentligt bidrag til den nødvendige fysiske bevægelse i hverdagen.

Undersøgelsen viser dog, at cyklen er den mest anvendte transportform, når børnene skal til idræt. Fire ud af ti børn svarer, at de normalt cykler til og fra træning (andel af alle børn uanset om de går til idræt eller ikke gør det). På de større klassetrin er det fortsat cyklen, der benyttes mest, mens andelen, som bliver kørt, er halvt så stor, som i de yngre klassetrin.

Figur 11: Hvordan kommer børnene normalt til og fra træning. Andel af alle børn i Fredericia Kommune, opdelt på drenge og piger, 2007 (pct.)

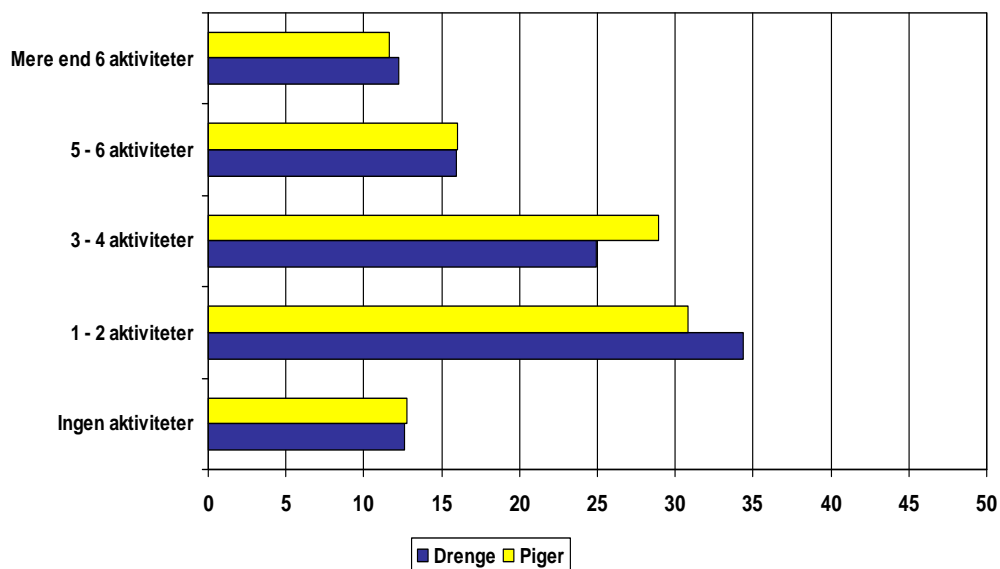
6. Selvorganiseret idræt og fysisk aktivitet

Den selvorganiserede idræt udgør en stor del af børnenes fysiske aktivitet og leg. Den består af idræt, lege og lignende fysiske aktiviteter på grønne områder, legepladser, gader, boligarealer, haver osv., som børnene selv tager initiativ til.

Langt de fleste børn svarer, at de i løbet af ugen, før spørgeskemaet blev besvaret, har deltaget i mindst én af de i skemaet nævnte aktiviteter. Kun 13 pct. svarer, at de ikke har deltaget i nogen af aktiviteterne i ugen før skemaet blev besvaret. 33 pct. har deltaget i 1 – 2 aktiviteter, 27 pct. i 3 – 4 aktiviteter, og en tilsvarende andel har deltaget i 5 eller flere aktiviteter. Der er kun små forskelle på dette mønster mellem drengene og pigerne.

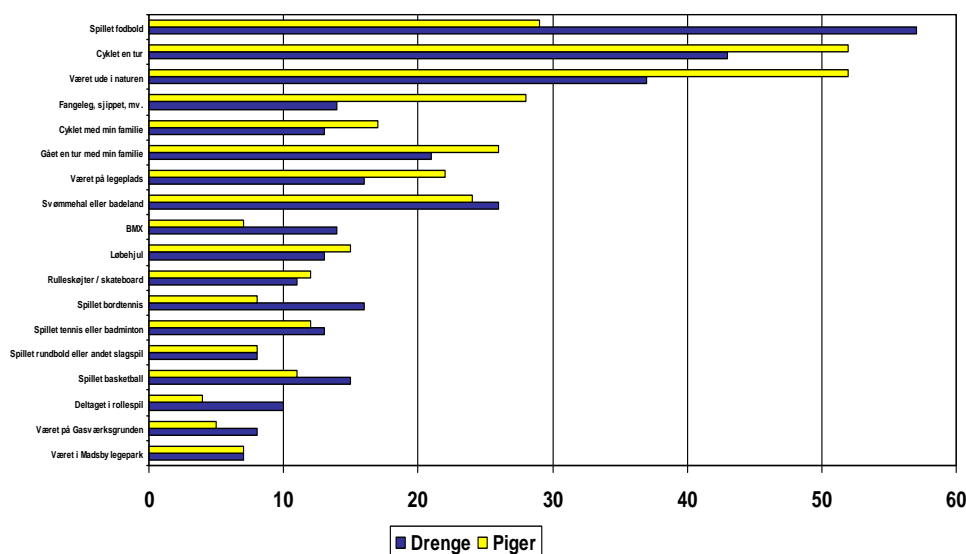
- I takt med at børnene bliver ældre, vokser andelen, som ikke deltager i sådanne selvorganiserede aktiviteter, og andelen, der deltager i flere forskellige aktiviteter i løbet af en uge, falder drastisk. På 4. og 5. klassetrin er det kun 7 - 8 pct., der ikke har deltaget i selvorganiserede idrætsaktiviteter eller fysiske lege i ugen før skemaets besvarelse, og 20 – 22 pct. har deltaget i mere end 6 aktiviteter. På 9. klassetrin er tallene for det samme henholdsvis 21 pct. og 3 pct.

Figur 12: Antal selvorganiserede aktiviteter som børn i Fredericia Kommune, 4. til 10. klasse, har deltaget i i løbet af en uge (pct.)

- Det har øjensynligt indvirkning på børnenes deltagelse i selvorganiserede fysiske aktiviteter, om børnenes forældre dyrker idræt. Hvis begge forældre dyrker idræt (iflg. børnenes oplysning), er det kun 8 pct., der ikke har deltaget i selvorganiseret fysisk aktivitet i ugen før skemaets besvarelse. Hvis ingen af dem dyrker idræt, er tallet 17 pct.
- Den populæreste selvorganiserede fysiske aktivitet er 'cykling', som knap halvdelen har deltaget i inden for en uge. Dernæst kommer ophold i naturen (uden præcis angivelse af hvad barnet har gjort i naturen) og fodbold, som fire ud af ti børn har spillet inden for en uge. Hvert fjerde barn har været i svømmehal eller badeland, og en tilsvarende andel har gået en tur med familien. Hvert femte barn har leget fangeleg, sjippet eller lignende, og en tilsvarende andel har været på legeplads. En række aktiviteter har omkring hvert tiende barn deltaget i i løbet af en uge: Basketball, rundbold eller andet slagspil, tennis eller badminton, bordtennis, rulleskøjteløb eller skateboard, løbehjul, BMX samt cykeltur med familien.
- Der er også væsentlige kønsforskelle på deltagelsen i selvorganiserede fysiske aktiviteter. Mens 57 pct. af drengene har spillet fodbold, gælder det kun for 29 pct. af pigerne. Drengene er også mere aktive end pigerne i basketball, bordtennis, BMX og rollespil. Omvendt er pigerne mere aktive end drengene i fangeleg, sipping mv., ophold på legeplads, ophold i naturen samt cykling.
- Andelen, som spiller selvorganiseret fodbold, falder svagt i takt med, at børnene bliver ældre. Dette gælder de fleste af de fysiske aktiviteter, der er spurgt om, men det er særligt udtalt i rulleskøjteløb, løb på løbehjul, diverse lege og ophold på legeplads samt gå- eller cykeltur med familien.

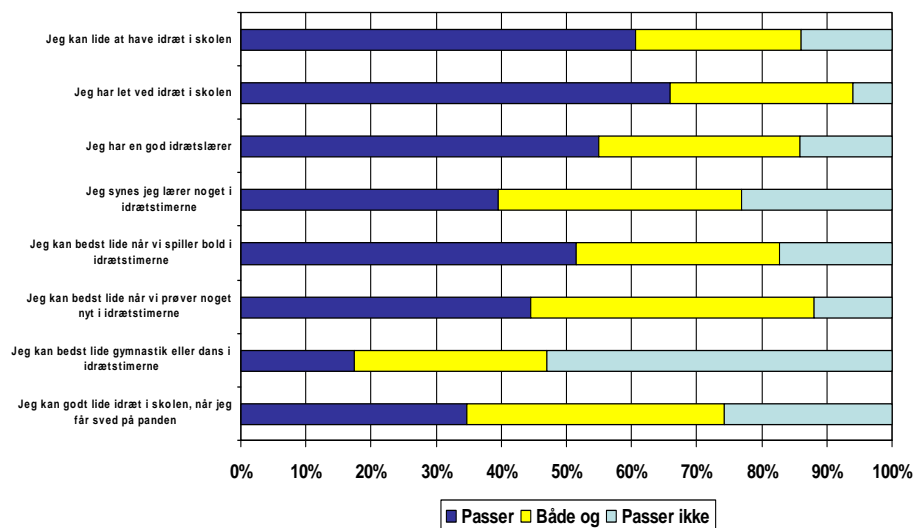
Figur 13: Andel af børnene i Fredericia Kommune, opdelt på drenge og piger, som i løbet af en uge har deltaget i forskellige selvorganiserede aktiviteter (pct.)

7. Skoleidræt

Børnene besvarede også en række spørgsmål om deres holdning til og vurdering af idræt i skolen. Spørgsmålene var formuleret som udsagn, som børnene kunne svare 'passer', 'både og' eller 'passer ikke' på.

Figur 14: Hvad synes børnene om idræt i skolen? Andel af børn i Fredericia Kommune, 5. til 10. klassetrin, 2007(pct.)

- Seks ud af ti børn svarer, at udsagnet, 'jeg kan lide at have idræt i skolen', passer på dem, mens godt hver tiende svarer, at det ikke passer på dem. Lidt flere drenge end piger kan godt lide idræt, og det er især i de yngre klassetrin, at børnene ser således på idrætsundervisningen. På 4. klassetrin svarer 69 pct., at de godt kan lide idræt. På 10. klassetrin er det kun 40 pct.
- Et næsten identisk billede tegner sig på børnenes svar på udsagnet 'jeg har let ved idræt i skolen'. To ud af tre børn svarer, at det passer for dem, men kun 6 pct. svarer, at det ikke passer. Igen er det i lidt højere grad drengene end pigerne og de yngste alderstrin mere end de ældste alderstrin, at børnene tilslutter sig udsagnet.
- Godt halvdelen af børnene synes, at de har en god idrætslærer. Mens der på holdningen til dette udsagn er små forskelle mellem drengene og pigerne, finder vi den største tilslutning til udsagnet i de yngste klasser. I 4. klasse synes tre ud af fire, at de har en god idrætslærer. I 10. klasse er det kun hvert tredje barn.
- Mens hovedparten af børnene godt kan lide idræt i skolen og også synes, at de er gode til det, så er det kun fire ud af ti, der synes, de lærer noget i idrætstimerne. Der er ingen væsentlige forskelle mellem drengene og pigerne desangående, men også her ser vi, at andelen, som tilslutter sig udsagnet, falder med alderen.

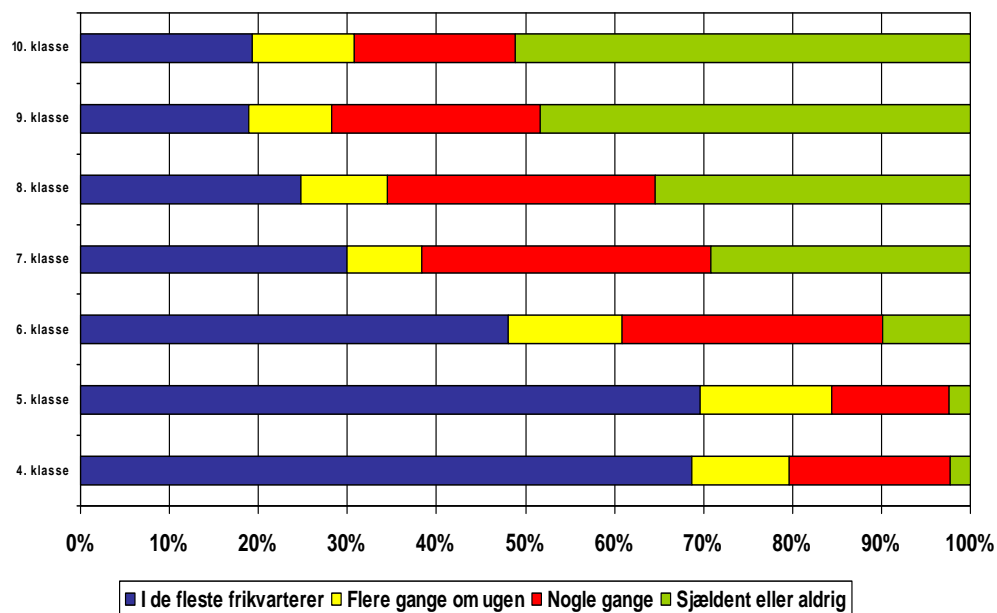
- Halvdelen af børnene svarer, at udsagnet, 'Jeg kan bedst lide, når vi spiller bold i idrætstimerne', passer på dem, mens knap hver femte svarer, at det ikke passer på dem. Det er først og fremmest drengene, som synes dette. Der er ikke væsentlige forskelle mellem yngre og ældre klassetrin på tilslutningen til dette udsagn.
- Lidt under halvdelen af børnene kan godt lide at prøve noget nyt i idrætstimerne. Det gælder især pigerne, og lysten til at prøve noget nyt falder med alderen.
- Mens boldspil er rimeligt populært hos både drengene og pigerne, gælder det samme ikke for gymnastik og dans. Hver fjerde pige svarer, at hun godt kan lide disse aktiviteter mod under hver tiende af drengene. Omvendt svarer knap tre ud af fire af drengene, at udsagnet ikke passer på dem, og blandt pigerne er andelen, der svarer 'passer ikke' også større end andelen, der svarer 'passer' til udsagnet. Kun 4. klassetrin skiller sig ud fra de øvrige ved at være mere positiv overfor disse aktiviteter.
- Det sidste udsagn om idræt i skolen lød: 'Jeg kan godt lide idræt i skolen, når jeg får sved på panden'. Hvert tredje barn svarer, at udsagnet passer, mens hver fjerde svarer, at det ikke passer. Der er stor forskel på drengenes og pigeres holdning dertil. Mens 44 pct. af drengene godt kan lide at få sved på panden i idrætstimerne, er det kun 25 pct. af pigerne. I 4. og 5. klasse er det halvdelen af børnene mod kun omkring hver fjerde på de ældste klassetrin.

8. Skolefrikvartererne

Selvom idræt er folkeskolens tredjestørste fag, så har børnene som regel kun idræt i to timer om ugen på alle klassetrin bortset fra 5. klasse, hvor de har krav på tre lektioner. Derfor har frikvartererne stor betydning for børnenes fysiske aktivitet. Forskning har påvist, at skolegårdens indretning har betydning for skolebørns udvikling af forskellige fysiske og sociale færdigheder¹. Vi skal i dette afsnit først se på, hvor ofte børnene er ude i frikvartererne, og dernæst se på, hvad børnenes synes om skolegården.

- 44 pct. af børnene svarer, at de i de fleste frikvarterer leger i skolegården, mens en femtedel af børnene svarer 'sjældent eller aldrig'. De yngste børn er meget oftere ude i frikvartererne, end de ældste børn er. Knap 70 pct. af 4. og 5. klasse børnene mod knap 20 pct. af 9. og 10. klasse børnene svarer, at de er ude i de fleste frikvarterer. Det er i meget højere grad drengene end pigerne, som leger i frikvartererne. Henholdsvis 51 pct. og 36 pct. gør det i de fleste frikvarterer.

Figur 15: Hvor ofte leger børnene ude i frikvartererne?
Andel af børn i Fredericia Kommune, 5. til 10. klassetrin,
2007, opdelt på drenge og piger (pct.)

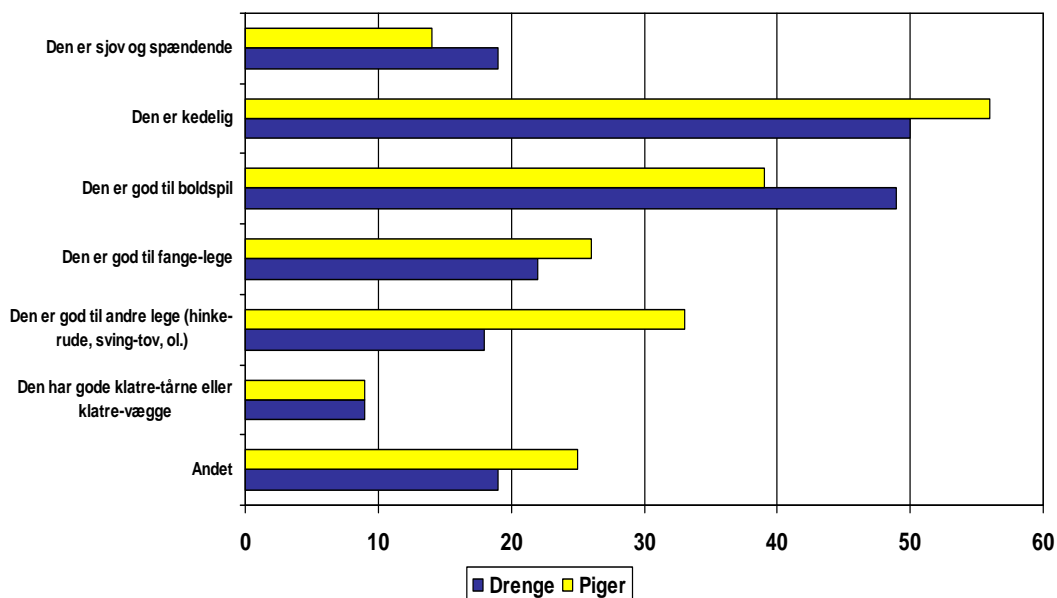

Børnene har også forholdt sig til, hvad de synes om skolegården. Vi ved fra flere undersøgelser, at udformningen af skolegården eller legepladsen har stor betydning for, hvor meget børnene bruger den til fysisk aktivitet.

¹ Jf. Lindblad, Bodil (1993): Skolegården – barnens frirum. Statens institut för byggnadsforskning; Gävle.

- Halvdelen af børnene i Fredericia Kommune synes imidlertid, at skolegården på deres skole er kedelig, og 16 pct. synes, at den er sjov og spændende. To ud af fem børn synes endvidere, at den er god til boldspil; hver fjerde synes den er god til fangelege; en tilsvarende andel synes den er god til andre typer af lege; og endelig synes knap hvert tiende barn, at skolegården har gode klatretårne.
- Børnene på de yngste klassetrin er betydeligt mere tilfredse med skolegården, end børnene på de ældste klassetrin er, og drengene er generelt lidt mere tilfredse med skolegården, end pigerne er. Det er især boldspil, som drengene synes, at skolegården er god til.
- Holdningen til skolegården synes dog at afspejle børnenes lyst til og interesse for at lege bestemte lege. De yngste børn synes således i meget højere grad end de ældste, at skolegården er god til fangelege, og det gælder også andre lege. Meget få børn – både blandt de yngste og de ældste – synes, at skolegården er god til klatring, og det skyldes ganske givet, at skolegården ikke har denne mulighed.

Figur 16: Skolebørnenes vurdering af skolegården. Andel af børn i 4. til 10. klasse i Fredericia Kommune, opdelt på drenge og piger (pct.)

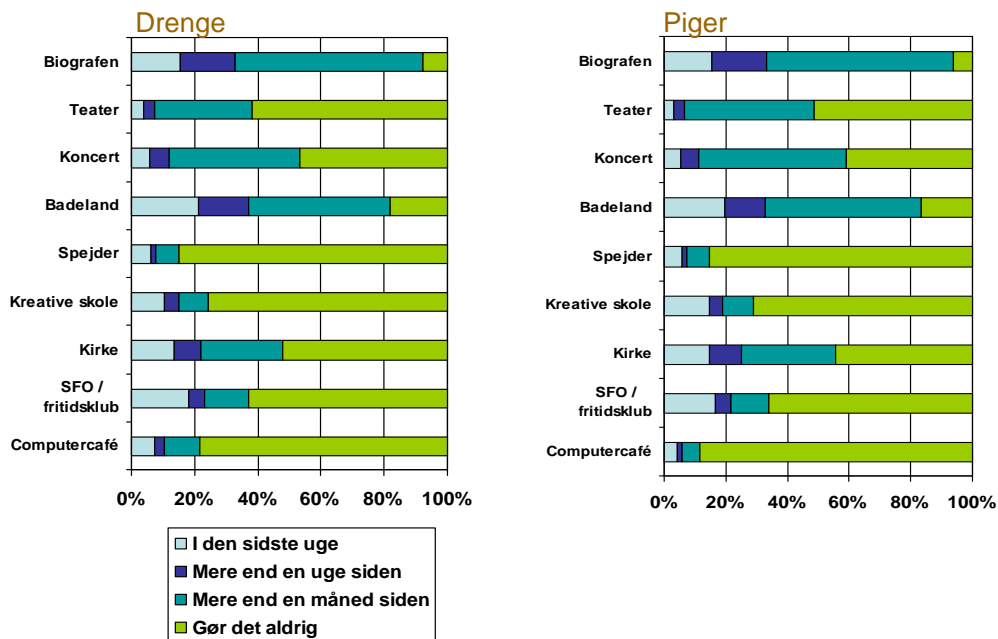
9. Andre fritids- og kulturaktiviteter

Selvom undersøgelsens primære formål er at afdække børnenes idrætsdeltagelse, indeholdt spørgeskemaet også en række spørgsmål om, hvad børnene derudover bruger deres fritid til. Spørgsmålene er dog begrænset til aktiviteter, der helt overvejende er organiseret i foreninger, i kommunale institutioner eller af kommercielle udbydere.

- 16 pct. af børnene har svaret, at de 'i den sidste uge' (før spørgsmålet blev besvaret) har været i biografen, mens under 10 pct. aldrig går i biografen. Der er ingen forskelle desangående mellem drenge og piger og heller ikke mellem yngre og ældre børn.
- 4 pct. har været i teater inden for den sidste uge, og mere end halvdelen kommer der aldrig. Det sidste svarer lidt flere drenge end piger, mens der ikke er væsentlige forskelle mellem yngre og ældre børn desangående.
- Tilsvarende kommer børnene også sjældent til koncert. 6 pct. har været det inden for den sidste uge, mens 44 pct. svarer, at de aldrig går til koncert. Også her er det i lidt højere grad drengene end pigerne, som aldrig går til koncert, og der er heller ikke væsentlige forskelle mellem yngre og ældre børn desangående.
- 29 pct. af børnene svarer, at de inden for den sidste uge har været på biblioteket, mens en tilsvarende andel aldrig kommer der. Det er i lidt højere grad pigerne end drengene og de yngre mere end de ældre børn, som benytter biblioteket.
- 20 pct. har været tilskuer til en idrætsskamp eller lignende inden for den sidste uge, mens 37 pct. aldrig er det. Det er i lidt højere grad drengene end pigerne, men forskellen er ikke ret stor, og der er ikke aldersbestemte forskelle på deltagelsen i denne fritidsaktivitet.
- 20 pct. har inden for den sidste uge været i badeland, mens 17 pct. aldrig er det. Der er ingen kønsforskelle på deltagelsen i denne aktivitet, men det er især på de yngre klassetrin, at mange børn kommer i badeland.
- 6 pct. af børnene, lige mange drenge og piger, har været til spejder ol. inden for den sidste uge, og 85 pct. er det aldrig. Det er især i 4. klasse, at denne aktivitet er populær, hvorefter interessen falder.
- 13 pct. har været i 'Den kreative Skole' inden for den sidste uge, før skemaet blev besvaret, mens 74 pct. aldrig kommer der. Det er i lidt højere grad pigerne end drengene, som går til musik, sang og andre kreative aktiviteter. Der er ingen væsentlige aldersforskelle på andelen, som går til sådanne aktiviteter.

- 14 pct. har været i kirke inden for den sidste uge, mens halvdelen aldrig kommer der. Der er især 7. klasse, som trækker andelen op, idet 45 pct. fra dette klassetrin svarer, at de har været i kirke inden for den sidste uge. Givetvis som led i konfirmationsforberedelsen.
- 18 pct. af børnene svarer, at de inden for den sidste uge har været i SFO eller fritidsklub, mens 65 pct. aldrig kommer der. Dette er der ingen kønsforskelle på, men det er først og fremmest på 4. til 6. klassetrin.
- 6 pct. har været på computercafé, mens 83 pct. aldrig kommer der. Det er i lidt højere grad drenge end piger, som benytter computercaféer, og lidt mere de yngre end de ældre.

Figur 17: Andel af drenge og piger i Fredericia Kommune, opdelt på drenge og piger, som har været til forskellige kultur- og fritidsaktiviteter (pct.)

Den lille andel, som benytter computercafé, er dog ikke udtryk for, at børnene ikke benytter computer. Børnene har også svaret på, hvor meget tid de dagligt bruger på TV, computer eller internettet. Kun 3 pct. svarer, at de aldrig bruger tid på det. 19 pct. bruger mindre end 1 time om dagen derpå, 31 pct. bruger 1 til 2 timer, 27 pct. bruger 2 til 4 timer, 14 pct. bruger 4 til 6 timer, og endelig bruger 7 pct. mere end 6 timer. Drengene bruger i gennemsnit lidt mere tid på det, end pigerne gør, og børn på de ældre klassetrin bruger betydeligt mere tid på TV, computer mv., end børn på de yngre klassetrin gør. Der er også en svag tendens til, at hvis begge forældre har et arbejde, så bruger børnene fra disse familier i gennemsnit lidt mindre tid derpå, end børn fra familier, hvor mor og / eller far ikke har et arbejde.

Undersøgelsen viser, at de børn, som ikke dyrker idræt (hvad enten det er i en forening, et andet sted eller selvorganiseret), bruger lidt mere tid på TV, computer mv., end de idrætsaktive børn gør. Men det er relativt små forskelle.

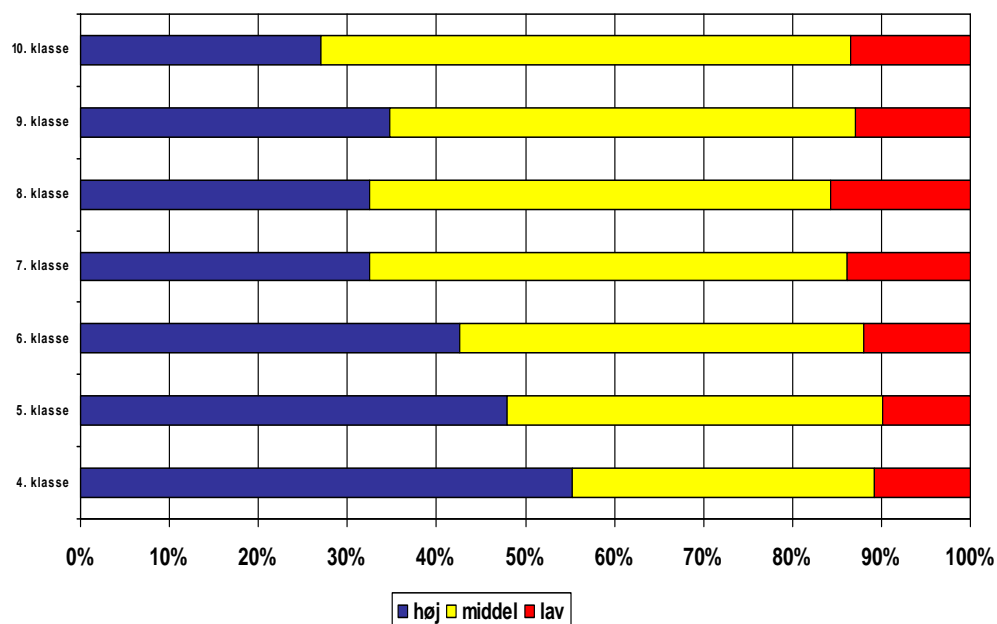
10. Børnenes trivsel

Spørgeskemaet indeholdt også nogle spørgsmål, der belyser forskellige sider af børnenes trivsel. Først et mere generelt trivselsspørgsmål, derpå nogle spørgsmål, hvor svarene kan tages som udtryk for, hvordan børnene trives.

I begyndelsen af spørgeskemaet svarede børnene på følgende spørgsmål: *"Hvis du forestiller dig en stige med 10 trin, hvor det øverste trin (trin 10) står for det 'bedst mulige liv' for dig, og trin 0 betyder 'det værst mulige liv' for dig. Hvor på stigen synes ud selv, du er for tiden?"*

41 pct. af børnene svarer, at de står på trin 9 eller 10, som opfattes som et højt trivselsniveau. 47 pct. angiver et middel niveau, dvs. hvor de har svaret, at de står på trin 6, 7 eller 8. Resten, 12 pct., angiver 'lav trivsel', idet de har svaret, at de står på trin 0 til 5. Svarene fra børnene med 'lav trivsel' behøver dog ikke at være udtryk for, at de generelt ikke trives. Nogle børn kan have svaret således, fordi de på det aktuelle tidspunkt ikke har haft det så godt. En mere præcis opgørelse af, hvor mange børn der ikke trives, kræver en mere omfattende undersøgelse, hvor det ikke alene er børnenes egen vurdering, der lægges til grund for opgørelsen.

Figur 18: Børnenes selvvurderede trivsel i Fredericia Kommune, 4. til 10. klasses trin, 2007, opdelt på køn (pct.)

Svarene kan imidlertid – efter alt at dømme – bruges til at vise, om der er grupper, der trives dårligere end andre grupper. Denne analyse viser følgende:

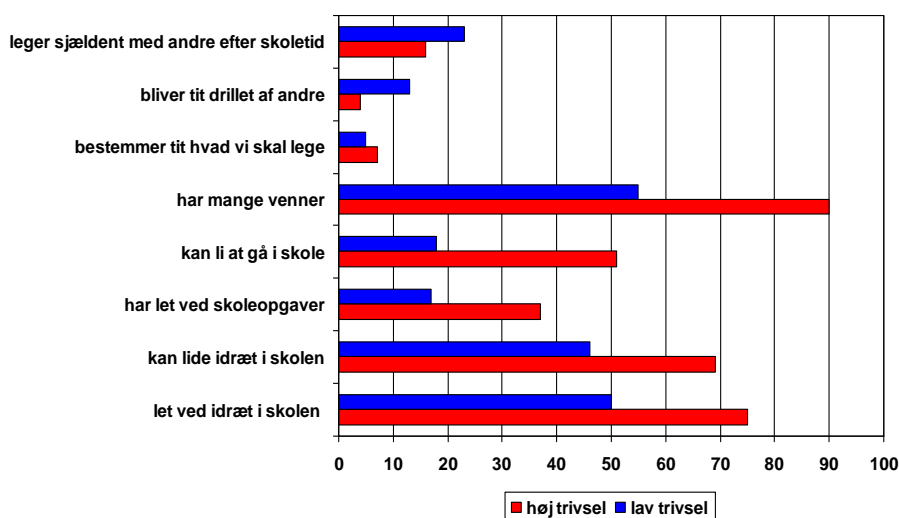
- Drengene angiver i lidt højere grad end pigerne et højt niveau.
- Børn, der bor sammen med begge forældre, angiver i lidt højere grad end børn, der bor sammen med én af forældrene, et højt trivselsniveau.
- Hvis begge forældre har et arbejde, angiver børnene i højere grad et højt niveau, end hvis ingen af forældrene har et arbejde.
- Endelig er der en tendens til, at børn af forældre af anden etnisk herkomst (eller hvis moderen er det) angiver et højere trivselsniveau, end børn af danskfødte forældre gør.
- I takt med stigende alder falder andelen, som angiver et højt trivselsniveau, mens andelen, som angiver et middelniveau vokser, dvs. at andelen som angiver et lavt niveau er næsten konstant på godt ti pct.

Børnene har også svaret på nogle spørgsmål om deres forhold til kammeraterne.

- At have venner og kammerater har stor betydning for børnene. 80 pct. af børnene svarer, at udsagnet, 'Jeg har mange venner', passer på dem, mens kun 4 pct. svarer 'passer ikke'.
- Langt de fleste børn synes da heller ikke, at de bliver drillet af andre. 5 pct. svarer, at det passer på dem, men 76 pct. svarer, at udsagnet ikke passer.
- 16 pct. af børnene svarer, at de sjældent leger med kammerater efter skoletid, mens halvdelen svarer, at udsagnet ikke passer på dem.

Undersøgelsen viser, at børn, der scorer højt på det generelle trivselsmål, bliver drillet mindre, har flere venner, bedre kan lide at gå i skole, har lettere ved at klare skoleopgaverne mv., end børn der scorer lavt på dette trivselsmål.

Figur 19: Hvordan har børnene det i skolen og med vennerne? Sammenligning af børn der har lav selvvalueret trivsel (blå søjle) med børn der har høj selvvalueret trivsel (rød søjle) (pct.)

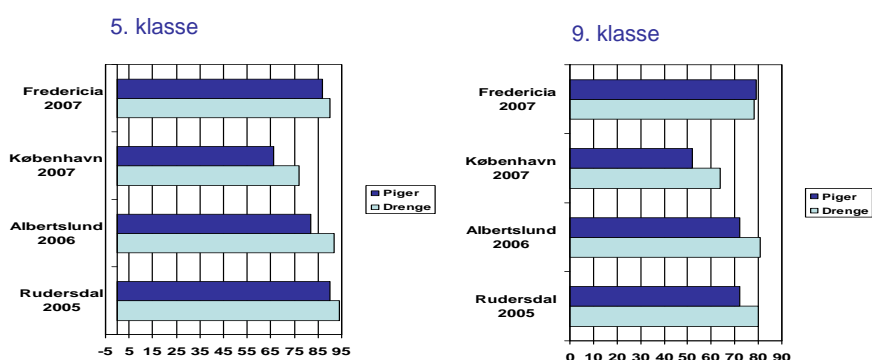
11. Sammenligning med andre kommuner

Der findes ikke landsdækkende undersøgelser af skolebørns idrætsdeltagelse, som umiddelbart kan sammenlignes med resultaterne fra denne undersøgelse, idet den seneste undersøgelse af danske børns idrætsvaner måler deltagelsesniveauet på en væsentlig anderledes måde. Der findes imidlertid tal for dette fra en række kommuner, hvor der tidligere er gennemført en tilsvarende undersøgelse med enslydende spørgsmål, og til denne sammenligning er tre kommuner udvalgt, som er blevet undersøgt inden for de seneste to år. Det drejer sig om Rudersdal Kommune, som blev undersøgt i oktober 2005, Albertslund Kommune, der blev undersøgt i oktober 2006, og Københavns Kommune, der blev undersøgt i maj måned 2007.

Sammenligningen viser, at andelen af 5. klassebørn i Fredericia Kommune, der går til idræt og går til idræt i en forening er på samme høje niveau som i både Rudersdal Kommune og Albertslund Kommune og klart højere end i Københavns Kommune.

På 9. klasses trin finder vi tilsvarende, at andelen af drengene, som går til idræt, er på samme niveau som i Rudersdal og Albertslund, mens pigerne deltager i betydeligt højere grad, end de gør i de to kommuner. En mindre del af forskellen kan måske skyldes forskelle på den måde, undersøgelserne er gennemført ².

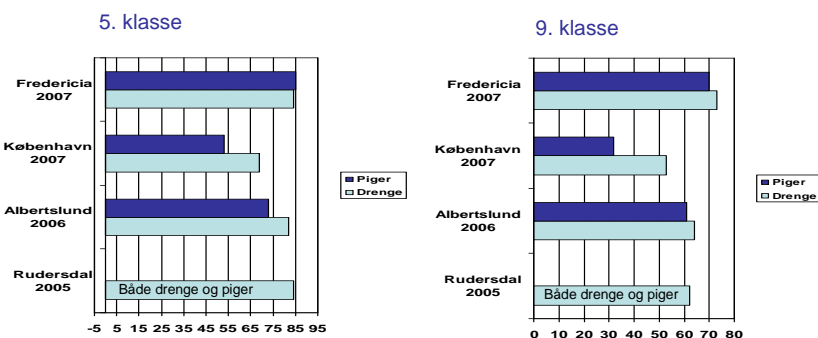
Figur 20: Andel af børn i Københavns Kommune, Albertslund Kommune, Rudersdal Kommune og Fredericia Kommune, som 'går til idræt', opdelt på 5. og 9. klasse (pct.)

² Undersøgelsen i Fredericia Kommune og Albertslund Kommune adskiller sig fra undersøgelserne i Rudersdal Kommune og Københavns Kommune derved, at børnene har besvaret et internet-baseret spørgeskema til forskel fra et traditionelt papir-spørgeskema, hvorfra svarene efterfølgende er tastet ind i et statistikprogram. Selvom spørgsmålene er næsten identiske, så kan denne forskel påvirke svarmønstret en smule.

Børn i 5. og 9. klasse deltager i samme grad som børn i de tre andre kommuner i mindst én selvorganiseret fysisk aktivitet i løbet af en uge. Men på de fleste aktiviteter er der færre børn fra Fredericia Kommune end i de øvrige tre kommuner, som har deltaget i aktiviteten i løbet af ugen før skemaets besvarelse. På tværs af de to aldersgrupper er der relativt færre i Fredericia Kommune end de tre andre kommuner, der spiller selvorganiseret fodbold, basketball, andet boldspil, bordtennis og tennis / badminton, og der er færre, der cykler på BMX-cykel, leger fangeleg og andre fysiske lege, og der er også færre, der har været på legeplads. På de andre fysiske aktivitetsformer – løb på løbehjul, i svømmehal, cykling, tur i naturen samt gå- eller cykeltur med familien – er andelen den samme.

Figur 21: Andel af børn i Københavns Kommune, Albertslund Kommune, Rudersdal Kommune og Fredericia Kommune, som 'går til idræt i en idrætsforening', opdelt på 5. og 9. klasse (pct.)

Figur 22: Andel af børn i Københavns Kommune, Albertslund Kommune, Rudersdal Kommune og Fredericia Kommune, som har deltaget i selvorganiserede fysiske aktiviteter (mindst én uge før skemaet blev besvaret) (pct.)

